

השבת של רבי נחמן מברסלב

כי יפלא ממך דבר למשפט ... וקמת ועלית ... (דברים יז, ח)

כשרוצה האדם לילך בדרכי התשובה אז צריך להיות בקי בהלכה, וצריך להיות לו שני בקיאות בחינת בקי ברצוא בקי בשוב בקי בעיל בקי בנפיק, שזה בחינת אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, היינו לאלה את עצמו בהשם יתברך תמיד הן בעליה הן בירידה, וזה עיקר שלימות דרכי התשובה. אך זה הבקיאות אף על פי שבאמת העיקר הוא פשיטות ותמימות, אבל זה הפשיטות ותמימות בעצמו לזכות להכניס זאת היטב בלב בני אדם, הוא עמק ונפלא מאד, ועל זה נאמר כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם וכו' וקמת ועלית אל המקום וכו', שהוא הבית המקדש. ועל כן שם עיקר ההלכה ברורה כי שם היו יושבין הסנהדרין גדולה והכהנים והזקנים ומבררין כל ההלכות. ועיקר ההלכה ברורה ומשנה ברורה הוא לזכות להלכות כאלו שמכניסין קיום התורה, כי לא המדרש הוא עיקר אלא המעשה. ועל כן כל המבקש ומחפש אחר דרכי ה' ועבודתו יתברך היה צריך לעלות לשם ולקבל מהם.

ועכשיו שחבר הבית המקדש בעוונותינו הרבים, עיקר התיקון הוא על ידי הצדיקי אמת שהם בחינת משה בחינת הבית המקדש, כי כל מי שיש בו דעה כאלו נבנה בית המקדש בימיו. אבל צריכין לסבל בזיונות ושפיכות דמים הרבה קדם שזוכין להתקרב להם וגם אחר כך, ומכל שכן שצריכין לסבול כעס וקפידות שכועס עליו לפעמים רבו הצדיק בעצמו כי כל זה לטובתו. ואז זוכה להיות בקי בהלכה הנ"ל, אשר הבקיאות הזה דהיינו שיוכל להחזיק את עצמו בהשם יתברך תמיד בכל מקום שהוא שם אפילו בשאול תחתיות ומתחתיו עד אין קץ ואין תכלית, זה הלמוד עמק ונפלא מאד, וצריכין לשקד הרבה על דלתי בית המדרש של אנשי אמת העוסקים בלמוד הזה, עד שיזכה לקים זאת באמת. ועיקר אריכת הגלות הוא

מחמת שאין משתדלין להתקרב לצדיקי אמת לקבל מהם בקיאות הזאת. כי צריכין לבקש ולחפש הרבה אחר רבי כזה שידע מבקיאות הזאת, כי אפילו גדולים ומנהיגים לאו כל אחד זוכה לידע מזה. ועל ידי ההשתדלות והבקשה והחיפוש אחר הצדיק האמת, וסובל בזיונות ושפיכות דמים הרבה בשביל זה, על ידי זה זוכה לתשובה שלמה, על ידי שמקבל ממנו בקיאות בהלכה הנ"ל. (הלכות ברכת הפרות - הלכה ה, אות יג לפי אוצר היראה - צדיק, אות מט)

לא ימצא בך ... מעונן ומנחש ... (דברים יח, י)

ישראל עם קדוש הם למעלה מהטבע, כי אינם מסורים לשום שר ואינם מתנהגים על פי הטבע של מערכת השמים, רק על פי השגחתו יתברך, ועל כן הם מצוים שלא לדרש באותות השמים ולא לעונן ולנחש. כי באמת הא בהא תליא, כי כשישראל אינם דורשים באלו השקרים והדמיונות כוזבים של המעוננים והדורשים באותות השמים וחוזים בכוכבים וכיוצא, על ידי זה הם מכניעים ז'המת הנחש ומדבקים את עצמם באמונה דקדשה, ואזי זוכים על ידי האמונה לבחינת חידוש העולם, בחינת ארץ ישראל, ואזי הנהגתם על ידי השגחה לבד, בחינת נפלאות למעלה מהטבע של מערכת השמים, ואז בודאי אין צריכין לירא כלל מאותות השמים, מאחר שהם למעלה מהם, כי הם מתנהגים על ידי השגחה לבד. נמצא, שעל ידי זה בעצמו שהם מתרחקים מזה, על ידי זה אינם צריכים לירא מזה. אבל העכו"ם, הדורשים במעוננים וקוסמים הנמשכין מזהמת הנחש, ואין להם אמונה בשלמות בהשם יתברך, ועל ידי זה הם רחוקים מבחינת ארץ ישראל, מבחינת השגחה, ומתנהגים על פי הטבע, על כן בודאי יש להם לירא מאותו השמים מחמת זה בעצמו שהם

דורשים בהם ואין להם אמונה דקדשה כלל. וזה שכתוב אצל ישראל קדושים (ירמיה י, ב): "ומאתות השמים אל תחתו, כי יחתו הגוים מהמה", היינו כנ"ל (הלכות מעונן ומנחש - הלכה ב לפי אוצר היראה - השגחה וטבע, אות ז)

תמים תהיה עם ה' אלקיך ... (דברים יח, יג)

העולם הזה הוא מלא חסרונות, וכל הקולות שבעולם הם רק מהחסרונות, מה שכל אחד צועק על חסרונו. ועיקר החסרונות של העולם הזה הוא מחמת עצם התגברות התאוות והחכמות של הבל, שהם בחינת מותרות, בחינת ערלה. וכל מה שאלו המותרות מתגברין ביותר, אזי הוא רחוק מהשלמות ביותר והוא בחינת בעל מוס, כמו שאמרנו רבותינו ז"ל: "התהלך לפני והיה תמים", שכל זמן שהערלה בך אתה בעל מוס לפני, שזה בחינת "כל המוסיף גורע", בחינת הקליפות שנקראין מותרות, ואז הוא מלא חסרונות וחסר לו בכל פעם יותר. וכשמעבירין הערלה, שהוא בחינת המותרות של תאוות עולם הזה וחכמותיו של הבל, אז דייקא נשלם החסרון ונקרא תמים, כי אז דייקא יכול לדבק עצמו בהשם יתברך, ששם כל השלמות.

מי שרוצה שיהיו לו חיים בזה העולם, אי אפשר לו להשיג כי אם כשמסתפק במעוט בתכלית המעוט מזה העולם, כדי חיונו בצמצום, וגם זה המעוט יהיה כוונתו לשם שמים לבד ועל פי התורה הקדושה. וכל מה שמרחק עצמו מתאוות עולם הזה והבלי ומקשר עצמו להשם יתברך ולתורתו הקדושה, על ידי זה נתמעטין חסרונותיו וזוכה להכלל בבחינת שלמות, והעיקר על ידי שלמות האמונה הקדושה. (הלכות פריה ורביה - הלכה ג, אותיות לד לפי אוצר היראה - יראה ועבודה, אותיות קסט קע; ועין מילה, אות מה)

(כוכבי אור - ספורים נפלאים מרבינו ז"ל)

מעשה שסיפר מהאוצר שתחת הגשר. שפעם אחת חלם לאיש אחד מאיזה עיר שבווינה תחת הגשר יש שם אוצר, על כן נסע לשם ועומד אצל הגשר ומחפש עצות איך לעשות, כי ביום אינו יכול מחמת האנשים, ועבר שם איש חיל [שוטר] ואמר לו מה אתה עומד וחושב. שבת בדעתו שטוב שיאמר לו כדי שהוא יסיעו ויתחלקו, סיפר לו כל העניין. ענה ואמר לו: הוי יהודי שם לב לחלום אלא מאי גם אני חלמתי שבמקום פלוני אצל פלוני במחשן יש אוצר, האסע לשם?

ונסע האיש לביתו וחפר במחשן שלו ומצא האוצר. ואמר אחר כך, "עתה ידעתי: האוצר הוא אצלי אבל כדי לדעת מזה עלי לנסע עד וינה". כך בעניין עבודת השם, שהאוצר הוא אצל כל אחד בעצמו, רק לידע מהאוצר מכרח ליסע להצדיק.

המשל מההינדיק [תרנגול הדן]. שפעם אחת בן המלך נפל לשיגעון שהוא עוף הנקרא הינדיק, וצריך לישב ערם תחת השלחן ולגרר חתיכות לחם ועצמות כמו הינדיק. וכל הרופאים נואשו מלעזר לו ולרפאותו מזה, והמלך היה בצער גדול מזה. עד שבא חכם אחד ואמר: אני מקבל על עצמי לרפאותו, והפשיט גם כן את עצמו ערם וישב תחת השלחן אצל בן המלך הנ"ל, וגם כן גרר פרורים ועצמות. ושאלו בן המלך מי אתה ומה אתה עושה

כי הנחם נחמן מאומן
פולק, מיליכין אומן

בלי כלום. הם לומדים לא בשביל שמים, רק בשביל שידעו לדבר וידעו טיפשות התאוות של הגיל שמתחמם ומתגבר.

אם לא החיות והאמת והאמונה והדעת, אז אנחנו חס-ושלום כלום, כמו הגויים. אין להם שום שכל, רק איך לאכל, כמו בעל-חי, רק בזמן הוא רעב הוא חוטף איזה דבר חי ואוכל אותו. זהו, לא יותר. הוא קם, הוא אוכל בלי ברכה, לא יודע כלום, הוא גוי. הוא לא יודע דרכי האמונה והברכה, אז הוא נברא, מלמדים אותו לדבר אבל הדבור שלו לא שוה כלום.

אבל הדבור שלנו... דברי התורה ולומדים, זה כל החיים שלנו. אנחנו בני-אדם, בני ישראל קדושים, אנחנו יכולים להאיר בהילדים שלנו דרכי התורה והצניעות, שיהיה בהם כחות ללמד תורה ולקיים, לא כמו ילמדו יחד עם הגויים. הגויים יש להם איזה אמונה, איזה חכמה? כלום!

הגויים אין להם אמונה, אין להם אף תלמיד כזה, אין להם צדיקים, אין להם קדשה, אין להם בינה, אין להם שום כח ושום דבורים שבחכמה, כלום, הם כלום. רק כמו חיות, כמו בעל-חי, כמו עכבר, לא יודעים מהתורה, לא יודעים כלום. בלי תורה, בלי מצוות. אפילו ללמד יהודים, אבל בלא אמונה בלא חיות - זה לא שוה כלום.

אוי ווי, הילדים שלנו לומדים עם ילדים כאלה שלא יודעים כלום מן התורה, מן האמונה, לא יודעים כלום. אין להם דרכי התורה והאמונה והאמת, אז הוא כלום, הילדים לא כלום.

גם אם חס-ושלום הולכים בדרכי הגויים, בדרכי הלמודים שלו, אז גם אנחנו כמו בעלי-חיים, כמו ציפורים, כמו תרנגולים, אין לנו כלום, זה הורג אותנו - האמונה והאור. בלי אמונה, בלי התורה, אין שום חיות, אין כלום. בשביל זה אנחנו נשלחו נתרחנו מן האמת ומהאמונה. החינוך של היהודים האלה הם כמו הגויים, בשביל זה סובלים...

אנחנו צריכים שיהיה הילדים שלנו פרושים מדרכי הגויים, וידעו שאנחנו עם אחד בעולם שאנחנו מאמינים בתורה ובמצוות. צריכים אנחנו וזרענו לחנך בדרכי התורה, הקדשה וביראת שמים, לא סתם. זה כל החיות שלו, החיים שלנו, הלב שלנו, כן.

אוי, אוי... (ההמשך יבוא)

(ספר אפי הנחל - חלק ב - מכתב עב)

מכתב

יקירי וחביבי המצטיין בחריפות שכלו הישר, תעמיק את מחשבתך בהבנה עמקה ויתרה ביותר להיטיב אחריתך בכל הצדיק האמת.

עיקר הנחמה והתקוה הוא הדעת של הצדיק, וזהו "נחמו נחמו עמי", כלומר שמזהיר את ישראל בעצמם שינחמו זה את זה כאומר אתם, בני ישראל עמי, נחמו נחמו עצמכם זה את זה, היינו שיעסקו בלמוד הדעת הקדוש של הרבי האמת בחינת משה, וכל אחד ידבר עם חברו ויכניס בו הדעת הקדוש, וזה עיקר הנחמה והתקוה.

עצות ותפילות

על ידי מצוות תקיעת שופר ביראת שמים כראוי, נמתקים הדינים. היינו מתבטלים קטרוגים ויסורים מישראל, וזוכים לחסדים רבים וטובות (עצות המבוארות - ראש השנה, ג).

... ועזרני והושיעני שאזכה להלביש ערמים, לכסות ולהלביש עניים טובים והגונים, ותזכני ותעזרני שאזכה לעשות לבושים נאים לצדיקים אמתיים. וזכנו ברחמך לשמע קול שופר בראש השנה מתוקע הגון וכשר וירא אלקים מרבים, ויעלה לפניך קול התקיעה והשברים והתרועה, ועוררו את זכות אבותינו אברהם יצחק ויעקב, ותביט בזכותם, ועל-ידי-זה תשכך ותמתיק ותבטל חמתך מעלינו ותשיב אלינו ותאיר פניך בנו (לקוטי תפילות א - מתוך תפילה מב).

פה? והשיב לו: ומה אתה עושה פה? אמר לו: אני הינדיק, אמר לו: אני גם כן הינדיק. וישבו שניהם יחד כך איזה זמן עד שנעשו רגילים זה עם זה. ואז רמזו החכם והשליכו להם כתנת, ואמר החכם ההינדיק להבין מלך: אתה חושב שהינדיק אינו יכול לילך עם כתנת, יכולים להיות לבוש כתנת ואף על פי כן יהא הינדיק, ולבשו שניהם הכתנת. ואחר איזה זמן רמזו והשליכו להם מכנסים. ואמר לו גם כן כנייל: אתה חושב שעם מכנסים לא יכולים להיות הינדיק וכי עד שלבשו המכנסים וכן עם שאר הבגדים. ואחר כך רמזו והשליכו להם מאכלי אדם מהשולחן ואמר לו: אתה חושב שאם אוכלים מאכלים טובים, כבר לא נקראים הינדיק, אפשר לאכל ולהמשיך להיות הינדיק! ואכלו.

ואחר כך אמר לו: אתה חושב שהינדיק מכרח להיות דווקא תחת השולחן, יכולים להיות הינדיק ולהיות אצל השולחן. וכן התנהג עמו עד שרפא אותו לגמרי.

והנמשל מובן למבינים (אמר המעתיק: יכולים לומר שהאדם רוצה להתקרב לעבודת השם הלא הוא הינדיק מלבש בחמריות וכו'. ובדרך זה יכולים מעט מעט לקרב את עצמו לעבודת השם, עד שנכנסים לגמרי. וכן בהתקרבות אנשים על דרך זה. ודי לחכימא).

שיחות (מרי ישראל אודסר, זצ"ל) [רבי ישראל משוחח]

בנושא חינוך הילדים והמשפחה...]

צריכים לעשות לילדים כובעים חזקים שלא יפלו, יפים וחזקים, כן.

אנחנו צריכים לחנך הילדים מהינקות, ילדים הם עוד לא משקעים כל-כך בהתאוות, הם יכולים לקבל, יש לילד מוח ולא שמים לו לב, צריך להיות השגחה שמירה מאתנו. הילדים - צריכים לדבר אתם מזמן שהם יודעים לדבר ולהאיר בבנים דרכי התשובה, דרכי הצניעות.

קטן הוא מתחיל לדבר, צריכים לדבר אתו, צריכים להבין בו שהעולם הזה הוא רק בשביל העולם הבא, בשביל ללמד תורה ולקיים התורה והמצוות.

אנחנו צריכים לשים לב לחנך הילדים והילדות מקטנותם לפי המוח שלו, לפי הכלים שלו, וללמד אתו דרכי שמירת התורה, דרכי הצניעות. ילדים כאלה צריכים ללמד אותם,

שיבינו. ללמד הילד קטן שצריכים לשמר הרחיצה והנטיילה, וכל מה שיהיה יותר גדול הוא יתבגר, הוא יזכה להבין איך ללמד איך לחיות, כן.

הילד כשנתגדל - גדל מוחו וכל הכחות של האדם, הוא נתגדל מחדש לחדש משנה לשנה ונעשה יותר גדול ויותר גדול, בזמן שהוא בא לאיזה שכל, לאיזה חכמה, יכולים ללמד אתם. ילד של שבע-שמונה, של עשר שנים, יכולים לדבר אתו, צריכים לדבר אתו ולהבין לו שהעיקר החיים הוא התורה והעיקר הוא לחזר ולקיים התורה והמצוות.

צריכים להרגיל את הילדים שיאמרו תהלים וילקוטי תפלות ויבינו וידעו מה זה יהודי, שילמד ושידע התורה ושידע התניין ויקיים התורה ויאמין בתורה. אנחנו בני ישראל עם קדוש, אנחנו צריכים ללמד הילדים דרכי האמת, דרכי הצניעות, דרכי הקדשה, וידעו את התורה, התניין והגמרא והמדרש.

לחנך הילדים שישנו בזמן, לקום בזמן, וילכו לבית-הכנסת לשמע אפילו בזמן שהוא לא מבין, לשמע התפלה של יהודים שמתפללים להשם יתברך. צריכים ללמד אותם, אז יהיו ילדים יקרים ויצאו מהם דורות כאלה... דורות קדושים של תורה ואמונה. שילמדו וידעו ויתרגלו ללמד ולהבין, הוא יהיה בטוח. צריכים להשתמש בחינוך רק ביראי השם אמתיים, כן.

אנחנו יהודים, אנחנו והתורה - אחד. אנחנו צריכים להכניס בנו ובזרענו התורה, כל מעשה וכל ספור של התורה זה כל חיותנו. לא כמו הגויים, הם לומדים בספר רק בשביל לכתב ולדבר יפה, בלי שום נשמה, בלי שום חיות,